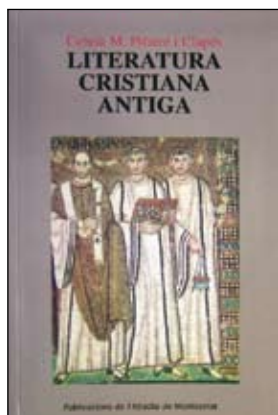


Literatura cristiana antiga



Cebrià M. Pifarré i Clapés, *Literatura cristiana antiga (autors, història, idees, antologia de textos)*, Scripta et Documenta, 79, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2008.

Al costat de les grans cultures, la nostra és petita i no gaudeix de l'empara d'un Estat. Tanmateix, disposa d'una sèrie d'obres pròpies de les grans cultures, com són diccionaris i enciclopèdies, col·leccions literàries importants i obres bàsiques. Amb la publicació, la tardor passada, de la *Literatura cristiana antiga*, del monjo montserratí Cebrià Pifarré, la cultura catalana s'ha enriquit amb una altra d'aquestes obres bàsiques, que equival al manual complet de tota una assignatura universitària, la patristica. En endavant, si volem, ja no haurérem de recórrer a manuals en castellà, francès o italià, com hagué de fer, anys enrere, el qui signa aquesta recensió. Per això, en primer lloc, hem de felicitar l'erudit autor i la valenta editorial.

Després del prefaci i les informacions preliminars, el manual es desenvolupa en

trenta-nou capítols que cobreixen tota l'època dels Pares de l'Església, des de finals del segle I fins al segle VIII (naturalment, després de Jesucrist). Cada capítol s'estructura en uns apartats precedits d'una pregunta-subtítol, amb la informació més important, seguits d'uns altres apartats, en lletra més petita, amb les coses secundàries (sota l'epígraf «Per a saber-ne més»). Acabat hi ha una «Antologia de textos», trets d'ací i d'allà i precedits d'una breu introducció. Finalment, es troba una bibliografia amb les edicions de les obres o autors tractats (on podem apreciar el gran servei que ha fet a la nostra llengua la col·lecció «Clàssics del Cristianisme», amb cent volums publicats entre els anys 1988-2005) i els estudis de referència que en parlen. Com és lògic, l'obra s'acaba amb diversos índexs: analític, d'autors moderns i general.

Encara que som en una època en què la religió en general i el cristianisme en particular, al nostre país, han perdut rellevància social, no hi ha dubte que una cultura que vulgui ser, alhora, oberta als coneixements humanístics i fidel a la seva matriu històrica, ha de valorar positivament l'existència d'una obra com la que ressenyem, de la mateixa manera que ha de considerar la importància que això té per a un ús normalitzat de la llengua en tots els àmbits, comprnent-hi els dels estudis eclesiàstics.

Amb vista a una possible reedició del manual, creiem adient de fer unes quantes observacions:

1) El lector agrairia que el manual es repartís en dos volums, en lloc d'un de sol, ja que l'elevat nombre de pàgines (750) el fa feixuc. De passada, es podrien imprimir en un tipus de lletra més gros els passatges que ara són en lletra menuda, com també deixar «respirar» més els textos antològics, que ara resten massa atapeïts. Al nostre entendre, d'aquests textos antològics s'hauria de citar sempre la font exacta, perquè tal com ara estan no sabem si s'han copiat de traduccions catalanes existents (i quines) o bé si l'autor els ha traduïts personalment d'altres llengües.

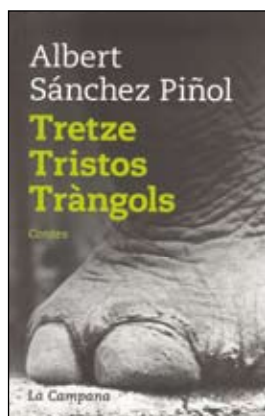
2) Caldria revisar tipogràficament el text, perquè massa sovint, a final de ratlla, hi falten dos, tres o quatre caràcters, deixant enlaire informació, a vegades, ben important. També caldria fer-hi una posterior revisió lingüística, perquè s'hi han esmunyit errors, tant de català (p.e., «es revelà contra el seu pare» per *es rebel·là contra el seu pare*) com de llatí (p.e., «extra Ecclesia nulla salus» per *extra Ecclesiam nulla salus*).

3) Quant als adjectius compostos coordinats, suposem que l'autor, assenyadament, els havia escrit amb guionets (p.e.: *la divino-humanitat del Crist*, p. 494; *renaixença constantino-teodosiana*, p. 536; *il·luminació platònico-agustiniana*, p. 607), però algú els hi va treure sistemàticament (encara que algun cop, per sort, va badar) i en van resultar les irracionals «botifarres» del tipus «lluïta politicoreligiosa» (per *lluïta político-religiosa*), «mètode historicoliteral» (per *mètode històrico-literari*), «aspiració asceticomonàstica» (per *aspiració ascètico-monàstica*), «obra filosoficoteològica» (per *obra filosòfico-teològica*), «en clau místicosimbòlica» (per *en clau místico-simbòlica*), «valor historicoliterari» (per *valor històrico-literari*), «teories asceticoplatonitzants» (per *teories ascètico-platonitzants*), «accent historicosalvífic» (per *accent històrico-salvífic*), «fogar teologicomonàstic» (per *fogar teològico-monàstic*), etc.

4) En la bibliografia de les pp. 634-635 hi hem trobat a faltar les edicions (en l'original llatí i la traducció catalana) de Sidoni Apollinar a cura del malaguanyat llatí Joan Bellés, publicades dins la col·lecció Bernat Metge (dos volums de *Poemes*, anys 1989 i 1992, i tres de *Lletres*, anys 1997, 1998 i 1999).

En fi, tant de bo que aquest manual del P. Cebrià Pifarré, fruit de molts anys d'estudi i ensenyament, sigui rebut amb l'interès que es mereix, tractant-se com es tracta d'una eina bàsica en el seu gènere, i que en l'esdevenidor pugui ser reeditat amb les esmenes i millores oportunes. ♦

JOSEP RUAIX I VINYET



Albert Sánchez Piñol, *Tretze Tristos Tràngols*, ed. La Campana, Barcelona 2008.

frases són molt curtes i els relats, excepte l'últim i l'avantpenúltim, són de poca extensió i captiven el lector per les situacions insòlites que s'hi descriuen, unes situacions que es troben en la línia del realisme màgic i són fàcilment transportables a àmbits propis de la vida quotidiana, a través d'una anàlisi que tot i ser òbvia, quan ens hi encarem en la vida real pot no semblar-ho. Segurament es tracta d'obvietats que cal que

quedin escrites sobre paper perquè hi reflexionem, sobretot més enllà del context en què l'autor ens les planteja, en aquest àmbit més quotidià on són fàcilment aplicables.

Amb el llenguatge satisfà tots els públics, perquè tot i no ser realment planer és comprensible per a un lector de cultura mitjana; crea l'efecte d'estar escoltant un amic o una veïna que ens explica una xafarderia, una història d'aquelles que ens fan estar atents fins al final perquè sabem que és al final on hi ha la sorpresa i, exactament, al final és on la trobem, perquè el desenllaç dista molt del que podíem esperar, raó

per la qual, entre altres, hi reflexionem.

Amb la varietat de tècniques narratives (diàleg, narrador omniscient, estil indirecte, estil indirecte lliure...), Sánchez Piñol confereix més dinamisme als relats. Els protagonistes també poden ser d'allò més diferents: homes d'avui dia, d'altres èpoques, animals, extraterrestres... Com que precisament en la primera història els protagonistes són animals, això crea en el lector l'expectativa que tot és possible en el marc del llibre. ♦

AGNÈS TODA I BONET

Els contes que integren aquest llibre són de lectura fàcil i àgil, perquè les